

**KİBRİT İÇİN TEŞEKKÜR
EDERİM**

F. SCOTT FITZGERALD

Türkçesi: Ülker İnce

Bir Koltukname Kitabı

Bayan Hanson kırk yaşlarında, hafifçe solmuş, güzel bir kadındı, Chicago dışında bir yerlere giderek korse ve jartiyer satardı. Yıllar yılı egemenlik alanı içine giren yerler arasında Toledo, Lima, Springfield, Columbus, Indianapolis, Forte Wayne olagelmişti; Iowa-Kansas-Missouri hattına kayışı onun için bir üst dereceye terfi anlamına geliyordu çünkü firması Ohio'nun batı bölgesinde kök salmış bir firmaydı.

Doğu yöresindeki müşterilerini, kendileriyle ahbablık edecek kadar tanıyordu, alıcılardan birinin bürosunda iş konuşması bittikten sonra kendisine içecek bir şey ya da sigara ikram ederlerdi. Yeni satış bölgesinde kısa süre sonra işlerin hiç de öyle yürümediğini fark etti. Kendisine sigara ikram eden falan yoktu, kendisi dayanamayıp acaba sigara içsem rahatsız eder miyim, diye sorduğunda karşısındaki kişiden yarı özür diler gibi bir yanıt geliyordu: “Benim için sakıncası yok ama çalışanlar pek iyi karşılamıyor.”

“Ah, tabii, anlıyorum.”

Sigara içmek bazen onun için çok önemliydi. Çok çalışıyordu, sigaranın dinlendirmek gibi bir etkisi vardı, psikolojik olarak rahatlatmak gibi. Duldu, akşamları mektup yazacak yakın akrabaları yoktu, haftada bir filmden fazlası gözlerine dokunuyordu, sonuçta sigara içmek, yollarda geçen bir günün uzun sürmüş cümlesinin sonuna konan önemli bir noktalama işaretiydi.

Bu yeni hat üzerinde ilk yolculuğunun son haftası Kansas City'ye denk geldi. Ağustos ortasıydı, onca yeni müşterinin arasında kendini biraz yalnız hissediyordu, o yüzden bir firmanın dış kabul masasında Chicago'da tanıdığı bir kadın görünce sevindi. Geldiğinin haber verilmesini istemeden önce oturdu, sohbet sırasında görüşeceği kişiyle ilgili biraz bilgi edindi.

“Sigara içmeme bir şey der mi?”

“Ne! Aman Tanrım, der tabii,” dedi arkadaşı. “Sigarayı yasaklama yasasını desteklemek için para bağışında bulundu.”

“Bu öğüdün için çok teşekkür ederim – çok çok teşekkür ederim.”

“Buralarda sen en iyisi her yerde dikkatli ol,” dedi arkadaşı. “Özellikle elli yaşın üzerindeki erkeklerin yanında. Savaşa katılmamış olanların. Bana bir adam söylemişti, savaşa katılan erkeklerin hiçbirinin sigara içen birine bir itirazının olmadığını.”

Ama ikinci durağında Bayan Hanson onlardan birine rastladı. Hoş bir genç adama benziyordu, gelgelelim Hanson bir sigara çıkarıp hafif hafif başparmak tırnağına vurmaya başlayınca genç adamın gözlerini sigaraya öyle bir dikişi vardı ki, sigarayı çantasına geri koymak zorunda kaldı. Adam onu öğle yemeğine götürmeyi önererek ödüllendirdi, önemlice bir sipariş de verdi.

Daha sonra kızı illa bir sonraki randevusuna götüreceğim diye tutturdu, oysa kız o boş zamanda kendine bir otel peylemek ve tuvalette birkaç nefes sigara tütürmek istiyordu.

Beklemekle geçen günlerdi bu günler – herkes çok meşguldü, geç kalıyordu, sonunda boy gösteren müşteriler de ya başka insanların kendi isteklerine düşkünlüklerinden hoşlanmayan ince ve sert suratlı erkekler oluyorlardı ya da isteyerek veya istemeyerek bu erkeklerin düşüncelerine kendilerini adanmış kadınlar.

Ta kahvaltıdan beri sigara içmediğini hatırladı, iş açısından çok verimli geçmiş bile olsa bütün ziyaretlerinden sonra hissettiği belli belirsiz mutsuzluğun nedeninin bu olduğunu fark etti birden.

Şöyle konuşurdu: “Bize kalırsa biz farklı bir alanda çalışıyoruz. Tamamıyla lastik ve beze dayanıyor tabii ama bunları farklı bir şekilde bir araya getirmeyi başarıyoruz. Ulusal reklamlarda yılda yüzde otuzluk bir artış her şeyi açıklıyor.”

Kendi kendineyse şöyle düşünüyordu: Sigaradan üç nefes çekebilsem eski moda balina kemiği bile satabilirim.

Ziyaret etmesi gereken bir tek dükkân kalmıştı ama randevusuna yarım saat vardı. Tam da otele gidilecek zamandı ama ortalıkta taksi göremediği için sokakta yürüyor ve düşünüyordu: Belki de sigara içmeyi bırakmalıyım. Bir ilaç bağımlısı olmak üzereyim.

Tam karşısında bir Katolik katedrali duruyordu. Çok yüksekti, aklına birden bir şey geldi: Kilisenin sivri kulelerinden Tanrı'ya onca tütsü dumanı gönderildiğine göre, giriş holünden biraz duman daha gönderilse fark etmezdi. Giriş holünde birkaç nefes sigara tüttüren yorgun bir kadına yüce Tanrı ne diyebilirdi?

Yine de, Katolik olmamasına karşın, bu düşünceden hoşlanmadı. Sigara içmesi bu kadar önemli miydi, bunca insana itici gelirken?

E ama. Tanrı aldırmaz, diye düşündü yine de. Onun zamanında sigara henüz keşfedilmemişti bile...

Kiliseye yöneldi; giriş holü karanlıktı, yanında taşıdığı çantasında kibrit aradı ama bulamadı.

İçeri gireyim de içerdeki mumlardan birinden yakayım, diye düşündü.

Kilisenin orta sağınının karanlığını bir köşede kıvılcımlanan bir ışık bozuyordu. Kız oturulacak yerler arasındaki koridordan o beyaz bulanıklığa doğru yürüdü, o ışığın mum ışığı olmadığını gördü, zaten sönmek üzereydi – yaşlı bir adam sonuncu kandili söndürüyordu.

Adam, “Bunlar adak olarak verilen kandiller,” dedi. “Geceleri söndürüyoruz. Bütün gece yanacakları yerde onları ertesi güne saklamak, bunları veren insanların daha çok hoşuna gider, diye düşünüyoruz.”

“Anlıyorum.”

Adam sonuncuyu söndürdü. Artık katedralde hiç ışık kalmamıştı, ta tepedeki elektrikli şamdanla kutsal ekmek ve şarabın önünde hiç söndürülmeden yanan lamba dışında.

“İyi geceler,” dedi zangoç.

“İyi geceler.”

“Siz herhalde buraya dua etmek için geldiniz.”

“Evet.”

Adam kilise eşyalarının saklandığı odaya girdi. Bayan Hanson diz çöktü ve dua etti.

Çoktandır dua etmemiştir. Kim için ve ne için dua edeceğini pek bilmezdi, bu yüzden işvereni için dua etti, Des Moines’daki, Kansas City’deki müşterileri için dua etti. Dua etmeyi bitirince dizlerinin üzerinde doğruldu. İki metre kadar yukarıdaki bir duvar oyuğunda Kutsal Meryem imgesi kendisine bakıyordu.

Dalgın dalgın kendisi de ona baktı. Daha sonra dizlerinin üzerinden kalktı, yorgunluktan kilise sırasının bir köşesine yığıldı kaldı. “Mucize” adlı oyundaki gibi Bakire Meryem’in aşağıya indiğini hayal etti, kendisinin yerine geçip kendisinin yerine korse ve jartiyer sattığını, kendisi gibi yorulduğunu. Daha sonra Bayan Hanson birkaç dakika uyuklamış olsa gerekti.

Farklı bir şey olmuş duygusuyla uyandı, havada tütsü kokusuna benzemeyen tanıdık bir koku vardı, parmakları da yanıyordu. Sonra parmaklarının arasındaki sigaranın tütüğünü gördü – yanıyordu.

Düşünemeyecek kadar uyku sersemiydi, sigara sönmesin diye bir nefes çekti. Sonra yarı karanlıkta, o belli belirsiz duvar oyuğundaki Bakire Meryem’e baktı.

“Kibrit için teşekkür ederim,” dedi.

Bu kadarı yetmezmiş gibisine geldi, bunun üzerine diz çöktü; parmaklarının arasındaki sigarının dumanı buklelenerek yükseliyordu.

“Kibrit için çok çok teşekkür ederim,” dedi.